

Commissie-format
Verzoek college van B en W voor commissiebehandeling.
Vastgesteld in B en W vergadering van : 11 maart 2014
Onderwerp: Operationeel Programma Riolering (OPR) 2014
Inhoud: Ten behoeve van de jaarlijkse uitvoeringsplanning in de rioleringszorg maakt Helmond een operationeel programma. Hierin worden de voorziene activiteiten voor dat jaar beschreven en geraamd. Het betreft zowel activiteiten in het reguliere beheer en onderhoud, als vervangingswerken (investeringen). De werkzaamheden in het OPR komen voort uit het vastgestelde verbrede GRP 2010-2015. Zowel de reguliere activiteiten als de investeringen zijn voorzien in de begroting 2014 en passen binnen de beschikbare middelen. Tevens passen de werkzaamheden binnen de bestaande formatie. De werkzaamheden zijn afgestemd met het POW.
Financiële aspecten en dekking: Zie het OPR 2014 en de nadere toelichting in dit commissieformat.
Met dit verzoek mee te zenden stukken: Het OPR 2014 ligt voor raads- en commissieleden ter inzage in de visiekamer op Boscotondo. Tevens is het te raadplegen op de website van de gemeente www.helmond.nl/gemeenteraad
Het college van B en W verzoekt: Ter kennisname voor te leggen aan de commissie RF op 27 mei 2014.

Ruimte voor eventueel vervolg inhoud:

Samenvatting OPR 2014

1.1 Aanleiding

Gemeenten zijn verplicht om een gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) op te stellen (artikel 4.22 Wet milieubeheer). In het vGRP moet inzicht gegeven worden in de aanwezige voorzieningen voor:

- de inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- de inzameling en verwerking van regenwater;
- het voorkomen van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming.

Daarnaast moet het vGRP inzicht geven in de kosten en de planning die het beheer, het onderhoud en de vervanging van deze voorzieningen met zich meebrengt evenals de kosten voor milieutechnische verbeteringen aan de riolering. Voor een nadere toelichting op de juridische kaders en de gemeentelijke zorgplichten wordt verwezen naar het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2010-2015.

Het opstellen van een vGRP met een looptijd van enkele jaren geeft duidelijkheid in de planning en inzicht in de benodigde financiële middelen op de korte, middellange en langere termijn. Ook is het op basis van het vGRP mogelijk de rioleringsheffing voor een aantal jaren vast te stellen.

Het vGRP kent echter ook een aantal nadelen:

- Door de langere looptijd is het weinig flexibel als het gaat om de inpassing van nieuwe ontwikkelingen;
- In de uitvoeringspraktijk blijken door allerlei oorzaken dingen soms anders te lopen dan aanvankelijk gedacht. Dit kan de planning overhoop halen;
- Het geeft weinig mogelijkheden tot bijsturing en prioritering tussentijds door zowel de ambtelijke dienst als het bestuur;
- Het geeft geen inzicht in de financiële voortgang van de geplande werkzaamheden en daarmee in de financiële positie van de rioleringszorg binnen de gemeente van jaar tot jaar.

Om deze problemen te ondervangen heeft de gemeente Helmond ervoor gekozen om jaarlijks een “operationeel programma rioleringen (OPR)” op te stellen.

Dit programma geeft primair inzicht in de voorziene activiteiten met hun financiële consequenties van het betreffende jaar. Hiertoe is het OPR opgedeeld in drie deelprogramma's, te weten het aanlegprogramma (OAP), het onderzoeksprogramma (OOP) en het maatregelenprogramma (OMP). Daarnaast bevat het OPR nog een hoofdstuk “overige exploitatielasten” waarin activiteiten vermeld worden die niet direct onder één van de drie genoemde deelprogramma's te plaatsen zijn en ook in de begroting apart genoemd worden.

De evaluatie van de rioleringszorg 2013 vindt plaats bij de jaarrekening.

Regelmatig wordt in dit OPR verwezen naar het rioolbeheerplan. In dit plan zijn de tactische overwegingen te vinden als onderlegger bij onderzoek en maatregelen.

Tot slot: De voornemens, zoals in deze nota beschreven, zijn gebaseerd op de huidige inzichten en verwachtingen met betrekking tot de financiële positie van de gemeente. Indien die positie wijzigt, kunnen het beleid en de inzet van de financiële middelen zoals in deze nota zijn beschreven, ook tussentijds, worden bijgesteld.

1.2 Relatie met het vGRP en het waterplan Helmond

De gemeenteraad in Helmond heeft het vGRP 2010-2015 op 6 oktober 2009 vastgesteld voor een periode van 6 jaar (2010 t/m 2015). Dit vGRP is opgesteld als een zgn. ‘verbreed’ vGRP (vGRP). Dit betekent dat hierin ook de gemeentelijke zorgplichten voor regenwater en grondwater zijn meegenomen.

Onderdelen van het vGRP zijn weer een doorvertaling van een aantal elementen van het Waterplan 2006-2010 en de aanvulling van het Waterplan 2012-2015, die op respectievelijk 4 december 2007 en 6 november 2012 zijn vastgesteld. In het Waterplan is aangegeven welke plaats het water nu en in de toekomst in Helmond inneemt en wat daarbij als gewenste ontwikkeling wordt gezien.

De elementen uit het Waterplan die betrekking hebben op de inzameling en het transport van afvalwater, hemelwater en de zorg voor het grondwater, zijn in het vGRP verder uitgewerkt. Andere elementen uit de visie van het Waterplan, bijvoorbeeld ‘water als mede-orderend principe’, komen niet terug in het vGRP omdat deze geen directe relatie hebben met de rioleringszorg.

Bij de vaststelling van het vGRP 2010-2015 is geconstateerd dat de gemeente vanaf 2010 op een, op de langere termijn, kostendekkende rioolheffing zit. Dat wil zeggen dat er reserves zijn opgebouwd om grote toekomstige vervangingsinvesteringen te kunnen betalen zonder dat het tarief hiervoor met sprongen omhoog zou moeten of van jaar tot jaar sterk zou wisselen.

In dit kader is het nog steeds wel van belang om de feitelijke stand van de Voorziening Rioleringslasten regelmatig te controleren met de raming in het vGRP 2010-2015 om te checken of dit nog steeds op hoofdlijnen met elkaar spoort.

Uitgaande van de momenteel bekende gegevens en de onderliggende begroting wordt per eind 2014 een saldo van de "Voorziening Rioleringslasten" verwacht van:

Saldo per 1-1-2013	€ 28.249.365
Toevoeging 2013 (begroting 2013)	€ 2.203.750
Rente 2013 (begroting 2013)	€ 918.104
Verwacht saldo 1-1-2014	€ 31.371.219
Rente 2014 (begroting 2014)	€ 1.019.565
Toevoeging 2014 (begroting 2014)	€ 2.364.447
Verwacht saldo per 31-12-2014	€ 34.755.231

In 2013 heeft Arcadis in opdracht van de gemeente een nieuw kostendekkingsplan opgesteld. Aanleiding hiervoor was de toenemende discrepantie tussen hetgeen het vGRP aangaf en hetgeen wij in de praktijk realiseerden. Dit bleek onder andere te maken te hebben met een andere manier van activeren van de BTW en een lagere stijging van de kapitaallasten dan aangenomen in het vGRP.

Een nieuwe kostendekkingsberekening kan aanleiding zijn tot wijzigingen in het tarief, dit besluit zal dan door de Raad genomen moeten worden. Voor het OPR gaan we uit van de cijfers zoals die op dit moment bekend zijn.

1.3 Bestemmingsreserve riolering

In 2010 heeft de gemeenteraad besloten een bestemmingsreserve in te stellen voor de jaarlijkse exploitatiesaldi van het product riolering in de begroting.

In het verleden werden deze exploitatiesaldi verrekend met de voorziening. Hierdoor werd de voorziening 'vervuld' met toevoegingen die niet primair bedoeld waren voor toekomstige vervangingen.

Uit de BBV-regels is gebleken dat het gewenst is een striktere scheiding aan te brengen tussen de spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen en de resultaten van de jaarlijkse exploitatie.

1.4 Financieel overzicht OPR 2014 en vergelijking met begroting 2014

In deze paragraaf wordt het totale overzicht gegeven van de financiële consequenties van het OPR 2014 en is een vergelijking gegeven met de begroting 2014. Per saldo moeten het OPR en de begroting op hetzelfde bedrag uitkomen, immers de inkomsten uit de begroting zijn het uitgangspunt. Binnen de verschillende deelproducten kunnen er wel verschillen optreden die met name veroorzaakt worden door wijzigingen in kosten, herprioritering van activiteiten en actualisatie van cijfers.

Lasten

Omschrijving	Begroting 2014	Raming OPR 2014
Operationeel aanlegprogramma (OAP)	-	-
Operationeel Onderzoeksprogramma (OOP)	638.957	554.629
Operationeel Maatregelenprogramma (m.u.v. investeringen)	1.670.336	1.365.353
Overige exploitatielasten	849.426	849.426
BCF-correctie (m.u.v. investeringen)	265.532	246.733
Kapitaallasten t/m 2013	4.407.858	4.407.858
Toevoeging Voorziening Rioleringslasten cf. vGRP *	2.364.447	2.364.447
Toevoeging voorziening/reserve		408.110
Afschrijving investeringen 2014	179.908	121.873
BCF-correctie investeringen 2014	37.781	25.593
Stelpost investeringen 2014	217.689-	147.466-
Interne verrekening rente	1.019.565	1.019.565
Totaal lasten	11.216.121	11.216.121

* Incl. 5x prijscorrectie van 2%

Uit het OPR 2014 volgt dat er meer geld naar de voorziening resp. reserve vloeit dan in het

vGRP is berekend. Dit het gevolg van:

- Minder externe kosten in het onderzoeksprogramma vnl. door minder inspecteren
- Minder externe kosten in het maatregelenprogramma door minder reiniging, minder bouwkundig onderhoud gemalen
- Minder personeelskosten doordat er ook minder externe kosten zijn. De personeelskosten kunnen per jaarschijf enigszins verschillen.
- Het niet benutten van de stelpost. Deze ontstaat mede doordat de tarieven met inflatie worden gecorrigeerd, maar de kosten in de praktijk niet per definitie stijgen. Dat levert een stelpost op in de begroting, die in 2014 niet gebruikt wordt. Overigens geldt niet altijd dat de stelpost niet gebruikt wordt, er zijn ook jaarschijven waarin veel werk uitgevoerd wordt en de stelpost wel benut wordt. In de totale kostendekking op de langere termijn trekt dit recht in de voorziening en de reserve.

1.5 Beschikbare middelen volgens de begroting 2014

Voor de raming van de inkomsten voor het OPR 2014 wordt uitgegaan van de cijfers zoals die zijn aangeleverd voor de begroting 2014. Dit bedrag mag in het OPR niet overschreden worden.

Als blijkt dat de inkomsten achter blijven bij de prognoses, dan heeft dit consequenties voor de investeringsruimte en voor de toevoeging aan de 'voorziening rioleringslasten'.

De rioolheffing voor 2014 is voor gezinnen € 237,12. De maatstaf voor de rioleringsheffing is het waterverbruik, waarbij wordt gewerkt met staffels. De eerste staffel loopt tot 1200 m3 waterverbruik, waardoor gezinnen en het grootste deel van het bedrijfsleven in het basistarief vallen. Grotere waterverbruikers vallen in daaropvolgende staffels.

	Begroting 2014
Opbrengsten op gezinnen	8.893.172
Opbrengsten op producenten	1.303.366
Opbrengst leges	18
Inkomsten rente	1.019.565
Totaal	11.216.121

1.6 Investeringsruimte OPR 2014 en begroting 2014

De investeringsruimte voor de periode 2010-2015 is in beginsel bepaald in het vGRP. Hierin is opgenomen dat voor 2014 € 3.067.000,- (incl. VAT) geïnvesteed kan worden. Te verdelen over rioolvervangingen (€ 2.604.000,-), renovaties van hoofdgemalen (315.000,-), vervanging van drukrioolgemalen (€ 48.000,-) en besturingssystemen (€ 100.000,-).

Nieuwe inzichten en afstemming met andere onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte en stedelijke (her)ontwikkelingen zullen altijd leiden tot enige verschuivingen in het jaarlijkse investeringsvolume.

In het OPR 2014 is een te investeren bedrag berekend van € 2.157.860,- (incl. VAT, excl. BTW). In onderstaande tabellen zijn deze investeringen opgenomen. Let op: de kosten onderaan in de tabellen zijn incl. BTW.

Vervanging riolering en relining

nr.	Omschrijving	Cat.	Combi-project met	Externe kosten	VAT
1	Johannes Vermeerlaan	2	POW	33.000	4.950
2	Branchweg	2		570.000	85.500
3	Gerwenseweg	2		290.000	43.500
4	Ringleidingen Vissenbuurt	1	POW	170.000	25.500
5	Willemstraat	1		10.000	1.500
6	Stads-Aa	2		50.000	7.500
7	Relining Bijsterveld	1/3	Aanpak Bakelse Dijk	21.000	4.410
8	Induma-oost 2e fase	2/3	Revitalisering	220.000	33.000
9	Persleiding BBB Europaweg	2	Groot onderhoud Europaweg	30.000	4.500
10	Cortenbachstraat 2e fase	1/2/3	Herstructurering Helmond-west	160.000	24.000
11	Bijdrage Helmond-west verharding 40%		Herstructurering Helmond-west	140.000	
	Subtotaal			1.694.000	234.360
	BTW (21%)			355.740	
	Totaal				2.284.100

Renovatie gemalen

nr.	Omschrijving	Raming
1	44 Hollandhof	10.000
2	12 Gistel	10.000
3	43 Horstlanderpark	10.000
4	45 BBB Rijpelberg	55.000
5	47 BBB Rivierensingel	55.000
Subtotaal		140.000
BTW (21%)		29.400
VAT (15%)		12.000
Totaal		190.400

Renovatie drukriolering

nr.	Omschrijving	Raming
1	Renovatie drukriolering E5-E6 Raktweg	10.000
2	Renovatie drukriolering J2-J3-J4-J5 Lungendonk	20.000
Subtotaal		30.000
BTW (21%)		6.300
VAT (15%)		4.500
Totaal		40.800

Besturing/telemetrie

nr.	Omschrijving	Raming
1	Vervanging besturingssystemen (aanpassen communicatie gemalen)	34.000
Subtotaal		34.000
BTW (21%)		7.140
Totaal		41.140

Uit de tabellen blijkt, dat de investeringen op zowel de rioolvervangingen als op de renovaties van gemalen lager zijn dan in het vGRP is opgenomen.

Voor de renovaties van de gemalen is dit een beeld dat al langer zichtbaar is. In het vGRP is op basis van kentallen bepaald wat de renovatiekosten zijn. In de praktijk wordt gekeken naar wat er daadwerkelijk gerenoveerd moet worden. Vaak blijkt dan, dat er onderdelen zijn die nog niet vervangen hoeven worden en wordt de renovatie minder omvangrijk.

Voor de vervanging van riolering is in 2014 een 'dip' in de investeringen waarneembaar. Dat heeft te maken met de volgende zaken:

- Bijdragen in herstructureringsgebieden (Binnenstad en Helmond-west) zijn grotendeels gedaan.
- Er vindt een steeds striktere toets plaats op de doelmatigheid van vervangingen. Dit past binnen het landelijke beleid, waarbij van gemeenten wordt gevraagd om de voorziene kostenstijging in de riolering af te buigen. Hieronder valt ook de toepassing van andere technieken waarbij de weg niet opengeboken hoeft te worden (bv. relining)
- De afgelopen jaren zijn de meeste grote riolen gerelined.

Voor de periode na 2014 worden wel weer een aantal grotere projecten voorzien.

1.7 Personele consequenties

In het OPR 2014 is in totaal 7210 uur opgenomen voor werkzaamheden in het reguliere beheer, 700 uur voor advisering vanuit bouwplannen en vergunningaanvragen en 3530 uur voor werkzaamheden in het investeringsprogramma (zie bijlage 10).

In de exploitatie wordt een deel van deze uren ingevuld door andere afdelingen en door de planner en applicatiebeheerder voor BOR. Het gaat in totaal om 1630 uur. De overige werkzaamheden (5680 uur) worden uitgevoerd door medewerkers van de eenheid Water.

Voor de werkzaamheden ten behoeven van vervanging of renovatie van riolen gaat verreweg het grootste aantal uren naar het IBH (totaal 3000 uur). Voor voorbereidende werkzaamheden om te komen tot een goede overdracht naar het IBH komen in totaal nog 300 uur voor rekening van BOR/Wa. Daarnaast wordt de renovatie van gemalen meestal rechtstreeks door BOR/Wa op de markt gezet. Daarvoor is binnen BOR/Wa nog 280 uur nodig.

Dit betekent dat in 2014 op grond van dit OPR in totaal 6260 uur door de medewerkers van de eenheid water aan de rioleringszorg besteed moet worden. Daarnaast lopen er nog een aantal projecten nog door uit oudere OPR's (met name vervangingswerken) die niet in bovenstaande urenraming zijn opgenomen, maar wel in de planning van de medewerkers terechtkomen. Tot slot besteden de medewerkers van de eenheid water nog ca. 600 uur aan advisering bij rioolaansluitvergunningen en het opstellen van water- en rioleringsplannen voor ruimtelijke ontwikkelingen. De kosten voor deze werkzaamheden drukken niet op het budget voor riolering, maar de werkzaamheden worden wel door de medewerkers van de eenheid Water uitgevoerd.

Voor de rioleringszorg zijn in begroting 2014 5,82 fte beschikbaar, dit betekent $5,82 \times 1500 = 8730$ uur. De werkelijk beschikbare capaciteit is in 2014 minder, omdat binnen het team BOR/Wa een aantal medewerkers ouderschapsverlof heeft opgenomen of minder gaat werken i.v.m. afbouw. In de praktijk is er 5,42 fte beschikbaar, zijnde $5,42 \times 1500 = 8130$ uur.

Uit de voorlopige ramingen van het OPR blijkt, dat er voldoende capaciteit overblijft om de noodzakelijke maatregelen te kunnen uitvoeren.